

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Лаура Иванова Димитрова

по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“

Научна област 8. Изкуства

Професионално направление 8. 2. Изобразително изкуство

Национална художествена академия

Факултет за приложни изкуства

Специалност: Текстил – изкуство и дизайн

С кандидат: Мехмед Ерим

Тема на дисертационния труд:

Дървен блоков печат между 1860 – 1960 в Анадола

Научен ръководител: проф. Анна Бояджијева

Дисертационният труд се състои от увод, четири части и заключение с общ обем 177 страници; 5 страници цитирана и използвана литература от турски и чуждестранни автори и електронни източници; приложение с илюстративни материали с обем 61 страници.

Представеният авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията.

Обект на изследване е текстилът, създаден чрез техниката ръчен печат с дървени калъпи.

Изборът на темата е „продиктуван от необходимостта древният занаят да бъде изваден от забвението“, както и да се допълнят и систематизират знанията за тази обичайна за Турция техника в контекста на съвремеността.

Темата е пряко свързана с редица актуални проблеми като например опазването на културното наследство и традициите.

Авторът акцентира на турското народно изкуство на щампата (uzmacılık), на визуалното богатство, което то притежава, на разнообразните му проявления в различните географски области на Турция, на промените, които настъпват в използваните техники на печатане и предпочитаните материали в различните региони. Докторантът изследва различията, които се определят от технически и социални фактори и водят до визуалното разнообразие на щампованите текстилни изделия.

Основна цел на проучването е да спомогне за съхраняване на традициите и да стимулира връщането към оригиналния процес на печатане, като направи подробно описание на техниката на щамповане от XIX век до днес. Описанието включва работния процес, оборудването, мотивите, които се използват, както и разпространението на съответната техника в Анадола и други области в Турция.

Основните задачи на изследването се свеждат до: изясняване на определящите фактори в щамповането от XIX век до днес; определяне мястото на старинните занаяти в съвременността; разкриване на причините, довели до изчезване на традиционния занаят на щампата; анализ на техническите, дизайнерските, икономическите и пазарните проблеми, причинили това изчезване; определяне на приоритетите, и разкриване на възможностите за възстановяване на занаята в съвременните условия.

В първата част на дисертацията с название “Определение и кратка историческа информация“ е дадена дефиниция на техниката ръчно печатане; представена е историята ѝ по света и в Турция.

Изяснено е, че техниката на печатане в Турция, „се ражда и развива като народен занаят“ и първоначално се появява в Анадола. Направено е описание на различни образци на забрадки от Анадола, както и на образци от Истанбул, създадени през XVII в Кандили (квартал в Истанбул) – поставен е акцент на

специфичните багрила, издръжливостта на материалите, изтънчените мотиви, оригиналните образци.

В тази част на дисертацията е представено и обучението, свързано с древния занаят на печатане, като е изтъкнато, че още с основаването през 1883 г. на Индустриалното училище в Турция е открита специалността Гравюра, която има пряко отношение към създаването на печати за текстилно десениране. Проследено е развитието на гравюрата от Ренесанса до съвременността както по света, така и в Турция.

Във втора част на дисертацията с название „Щамповане с дървени калъпи в Анадола; мотиви, багрене, методи за печат; видове забрадки в Анадола“, са представени особеностите на дървените блокчета, използвани в ръчното щамповане върху тъкани; описано е как се извършва пренасянето на мотивите върху блокчетата; анализирани са особеностите на използваните багрила; направена е характеристика на процеса на самото щамповане и неговите особености. Проследено е развитието на техниката в Азия и Европа. Направено е описание на открития, които имат значение за развитието на народните занаяти. Представена е историята и приложението на техниката в Анадола – систематизирани са находките от цилиндрични печати и плочи от древността до наши дни, както и археологически останки от текстил и писмени източници по въпроса от различни епохи и култури. Проследено е развитието на занаята през Селджукския и Османския период в Турция.

В тази част на дисертацията детайлно е представен процесът на щамповане, с което се цели както документиране и съхраняване на знанията за съответния процес такъв, какъвто е бил в миналото, така и стимулиране на интереса към него от страна на съвременните артисти.

Подробно са описани и методите на печат (калъп, рисунка с черен молив или калем, калъп-калем).

